

Szczegółowy spis treści

1. INTEGRACJA EUROPEJSKA. WPROWADZENIE DO GENEZY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH..	15
1. Wprowadzenie. Pojęcie, koncepcja i teorie integracji.....	15
1.1. Polityczne koncepcje integracji gospodarczej	15
1.2. Ekonomiczne koncepcje integracji gospodarczej	17
1.3. Formy (etapy) integracji gospodarczej	17
2. Rys historyczny integracji europejskiej.....	19
3. Powołanie do życia trzech Wspólnot Europejskich	21
3.1. Europejska Wspólnota Węgla i Stali	21
3.2. Próby integracji militarnej i politycznej	22
3.3. Europejska Wspólnota Gospodarcza i Europejska Wspólnota Energii Atomowej	23
3.4. Struktury instytucjonalne trzech wspólnot europejskich.....	24
4. Kierunki rozwoju Wspólnot Europejskich.....	26
5. Współpraca polityczna. Kierunek Unia Europejska	28
6. Jednolity Akt Europejski	29
Pytania kontrolne	32
Literatura	32
 2. UNIA EUROPEJSKA. OD TRAKTATU Z MAASTRICHT DO TRAKTATU NICEJSKIEGO	33
1. Wprowadzenie.....	33
2. Unikalna konstrukcja Unii Europejskiej jako organizacji międzynarodowej	33
3. Instytucjonalne umocnienie pozycji Wspólnot Europejskich pod unijnym dachem	36
4. Trzy Filary Unii Europejskiej	37
5. Obywatelstwo unijne spoiwem Unii Europejskiej	40
6. Proces rozwoju Unii Europejskiej a Traktat Amsterdamski	40
6.1. Reformy instytucjonalne	41
6.2. Zmiany strukturalne	41
7. Traktat Nicejski a rozszerzenie Unii Europejskiej	43
7.1. Reformy instytucjonalne	43
7.2. Nowa koncepcja systemu głosów ważonych	44
7.3. Reforma wymiaru sprawiedliwości.....	45
7.4. Zmiany w II i III Filarze, rozwinięcie ściślejszej współpracy	46
7.5. Proces ponicejski	47
Pytania kontrolne	49
Literatura	49
 3. SYSTEM INSTYTUCJONALNY UNII I WSPÓLNOT EUROPEJSKICH.....	50
1. Wprowadzenie.....	50
2. Spoiwo Unii Europejskiej.....	51
2.1. Systematyzacja unijnych celów	51
2.2. Wspólne wartości UE	52
2.3. Obywatelstwo unijne.....	52
3. Zasady unijnej współpracy.....	57
3.1. Zasada pomocniczości (subsidiarności)	57
3.2. Zasada jednolitych ram instytucjonalnych	58
4. Fundament unijny.....	58

4.1. Wzmocniona współpraca	58
4.2. Postanowienia końcowe	59
5. Wspólnoty Europejskie jako organizacje międzynarodowe	60
6. System instytucjonalny Wspólnot Europejskich.....	61
6.1. Organy pomocnicze o charakterze doradczym	61
6.2. Zasady funkcjonalne systemu instytucjonalnego WE	62
6.2.1. Zasady regulujące stosunki międzyinstytucjonalne	62
6.2.2. Zasady regulujące stosunki między Wspólnotami a państwami członkowskimi	63
7. Inne problemy strukturalne.....	64
7.1. Terytorialny zakres obowiązywania UE.....	64
7.2. Personalny zakres obowiązywania UE	65
Pytania kontrolne	66
Literatura	66
4. INSTYTUCJE, RADA EUROPEJSKA I RADA UNII EUROPEJSKIEJ	67
I. Rada Europejska jako instytucja unijna	67
1. Wprowadzenie.....	67
2. Skład i organizacja Rady Europejskiej.....	67
3. Funkcje i kompetencje (zadania) Rady Europejskiej.....	69
4. Sposób funkcjonowania Rady Europejskiej	72
II. Rada Unii Europejskiej	73
5. Powstanie Rady Unii Europejskiej, skład i struktura.....	73
5.1. Skład i struktura	73
5.2. Funkcje Prezydencji w ramach Rady UE	75
6. Tryb funkcjonowania. Rady Unii Europejskiej.....	75
7. System głosów ważonych w Radzie UE a głosowanie.....	77
7.1. Większość zwykła	77
7.2. Większość kwalifikowana.....	77
7.2.1. Przednicejski system głosów ważonych	77
7.2.2. Nicejski system głosów ważonych	78
7.2.3. Historyczne kompromisy systemu głosowania w Radzie w UE	79
7.3. Jednomyślność	80
8. Kompetencje Rady Unii Europejskiej.....	80
8.1. Kompetencje prawodawcze Rady UE	82
8.2. Kompetencje koordynacyjne w obszarze gospodarki, finansów i polityk wspólnotowych ..	82
8.3. Kompetencje kreacyjne Rady	83
8.4. Kompetencje kontrolne Rady UE.....	83
9. Kompetencje Rady UE w II i III Filarze	83
10. COREPER. Komitet Stałych Przedstawicieli Państw Członkowskich	85
10.1. Funkcje i zadania	85
10.2. Skład i zasady funkcjonowania Coreperu	85
Pytania kontrolne	87
Literatura	87

5. PARLAMENT EUROPEJSKI	88
1. Wprowadzenie.....	88
2. Demokratyczna legitymacja Parlamentu Europejskiego	89
3. Podział mandatów do PE	90
4. Struktura Parlamentu Europejskiego	91
4.1. Status eurodeputowanych	91
5. Tryb funkcjonowania Parlamentu Europejskiego.....	93
5.1. Struktura wewnętrzna organów Parlamentu Europejskiego.....	94
5.2. Siedziba Parlamentu Europejskiego.....	96
6. Funkcje Parlamentu Europejskiego	97
6.1. Funkcje prawodawcze.....	98
6.2. Funkcje konsultacyjne i doradcze.....	99
6.3. Funkcje kontrolne	99
6.4. Funkcje kreacyjne	101
6.5. Inne funkcje	101
7. Organy pomocnicze Parlamentu Europejskiego.....	101
7.1. Rzecznik Praw Obywatelskich	101
7.3. Komisja ds. Petycji.....	104
Pytania kontrolne	106
Literatura	106
 6. KOMISJA EUROPEJSKA I ORGANY POMOCNICZE	107
I. Komisja Europejska	107
1. Wprowadzenie.....	107
2. Wybory i mianowanie członków Komisji Europejskiej.....	107
2.1. Powoływanie członków Komisji Europejskiej	107
2.2. Odwoływanie członków Komisji Europejskiej.....	108
3. Struktura Komisji Europejskiej	109
4. Skład Komisji Europejskiej	110
5. Tryb funkcjonowania Komisji Europejskiej.....	112
6. Komitologia.....	113
7. Funkcje Komisji Europejskiej.....	115
7.1. Funkcje prawodawcze	115
7.2. Funkcje kontrolne	115
7.3. Funkcje wykonawcze.....	116
7.4. Funkcje z zakresu stosunków zewnętrznych	116
7.5. Inne funkcje	117
8. Pozycja i znaczenie Komisji Europejskiej w systemie instytucjonalnym WE i UE	117
II. Organy pomocnicze Komisji Europejskiej o charakterze doradczym	118
9. Komitet Ekonomiczny i Społeczny	118
9.1. Skład i tryb podejmowania decyzji.....	118
9.2. Kompetencje Komitetu Ekonomicznego i Społecznego.....	119
10. Komitet Regionów	119
10.1. Skład i tryb podejmowania decyzji.....	120
10.2. Kompetencje Komitetu Regionów	120
Pytania kontrolne	122
Literatura	122

7. I FILAR UNII EUROPEJSKIEJ. PROCES INTEGRACJI GOSPODARCZEJ POD UNIJNYM DACHEM	123
1. Geneza I Filaru Unii Europejskiej.....	123
1.1. Europejska Wspólnota Węgla i Stali jako forma integracji sektorowej	124
1.2. Europejska Wspólnota Gospodarcza i Europejska Wspólnota Energii Atomowej podstawą zachodnioeuropejskiej integracji gospodarczej	125
1.2.1. Traktatowe cele i założenia ekonomiczne integracji gospodarczej w ramach EWG.....	125
1.2.2. Europejski System Walutowy przesłanką Unii Gospodarczo – Monetarnej	127
1.3. Jednolity Akt Europejski bodźcem ku urzeczywistnieniu pełnej integracji gospodarczej..	129
1.4. Plan Delorsa podstawą Unii Gospodarczo-Monetarnej	129
2. Traktatowe podstawy integracji gospodarczej w ramach Unii Europejskiej	131
2.1. Podstawowe formy europejskiej integracji gospodarczej.....	132
2.2. Unia Gospodarczo Monetarna. Podstawy traktatowe i etapy wdrażania.....	134
3. Implementacja założeń Unii Gospodarczo-Monetarnej.....	135
3.1. Kryteria konwergencji.....	135
3.1.1. Kryteria konwergencji gospodarczej.....	135
3.1.2. Prawne kryterium konwergencji.....	137
3.1.3. Kwalifikacja państw członkowskich do trzeciego etapu UGM	137
3.2. Koordynacja polityk makroekonomicznych.....	137
4. Instytucje Unii Gospodarczo-Monetarnej.....	138
4.1. Europejski System Banków Centralnych	138
4.2. Europejski Bank Centralny	138
4.3. Komitet Ekonomiczno-Finansowy	140
4.4. Eurogrupa	140
5. Wprowadzenie Euro.....	140
6. Pakt Stabilności i Wzrostu	142
7. Ważniejsze wspólne polityki.....	143
7.1. Wspólna polityka handlowa	143
7.2. Wspólna polityka rolna	144
7.3. Wspólna polityka transportowa.....	145
Pytania kontrolne	147
Literatura	147
 8. II FILAR UNII EUROPEJSKIEJ. WSPÓLNA POLITYKA ZAGRANICZNA I BEZPIECZEŃSTWA ..	148
1. Wprowadzenie.....	148
2. Rys historyczny współpracy politycznej państw członkowskich	148
3. Traktatowa instytucjonalizacja Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa jako II Filaru Unii Europejskiej.....	150
3.1. Koncepcja WPZiB pod rządami Traktatu z Maastricht	150
3.2. Zmiany w koncepcji WPZiB po Traktacie Amsterdamskim i Traktacie Nicejskim.....	153
4. Instrumenty prawne WPZiB (stan po TN)	155
5. Instytucje programowe i decyzyjno – wykonawcze Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	158
6. Organy pomocnicze o charakterze doradczym II Filaru	159
7. Rozwój Wspólnej Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony	162
Pytania kontrolne	166
Literatura	166

9. III FILAR UNII EUROPEJSKIEJ. WSPÓŁPRACA POLICYJNA I SĄDOWA W SPRAWACH KARNYCH	167
1. Wprowadzenie.....	167
2. Geneza współpracy międzyrządowej w zakresie spraw wewnętrznych i wymiaru sprawiedliwości	167
2.1. Grupa Trevi i inne grupy nowym modelem współpracy międzyrządowej.....	167
2.2. Początki współpracy międzyrządowej w dziedzinie sądownictwa	169
3. Instytucjonalizacja współpracy w zakresie spraw wewnętrznych i wymiaru sprawiedliwości w ramach UE	170
3.1. Konstrukcja programowa współpracy w zakresie spraw wewnętrznych i wymiaru sprawiedliwości w Traktacie z Maastricht.....	170
3.2. Reforma III Filaru w Traktacie Amsterdamskim	173
3.3. Środki prawne i formy współpracy w III Filarze UE.....	174
3.4. Instytucjonalne podstawy współpracy policyjnej i sądowniczej w sprawach karnych pod rządami Traktatu Nicejskiego	175
4. Współpraca policyjna i sądowicza w sprawach karnych pod rządami Traktatu Nicejskiego..	175
4.1. Struktura instytucjonalna oraz kompetencje instytucji wspólnotowych wypożyczonych do III Filaru	175
4.1.1. Rola Rady Unii Europejskiej w III Filarze UE.....	176
4.1.2. Inne instytucje (RE PE, KE, Prezydencja) i organy pomocnicze w strukturze III Filaru UE	176
4.1.3. Jurysdykcja Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w III Filarze UE	178
5. Znaczenie wzmocnionej współpracy III Filarze po Traktacie Nicejskim	179
5.1. Podstawy i zakres instytucjonalizacji wzmocnionej współpracy w prawie unijnym i wspólnotowym	180
5.2. Warunki oraz procedury podejmowania, przyjmowania i implementacji WW	182
Pytania kontrolne	185
Literatura.....	185
10. PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ	186
1. Wprowadzenie.....	186
2. System prawny Wspólnot Europejskich	188
2.1. Porządek prawny (źródła prawa) Wspólnot Europejskich.....	189
2.1.1. Pierwotne prawo wspólnotowe.....	189
2.1.2. Wtórne prawo wspólnotowe	191
2.1.3. Umowy międzynarodowe i konwencje	196
2.2. Zasady prawne	196
2.3. Prawo sędziowskie i zwyczajowe.....	198
3. Prawo wtórne w II i III Filarze Unii Europejskiej	199
3.1. Instrumenty prawne Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (II Filar)	199
3.1.1. Źródła prawa w II Filarze.....	199
3.2. Instrumenty prawne współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych (III Filar)	200
Pytania kontrolne	203
Literatura	203
11. TWORZENIE PRAWA UNII EUROPEJSKIEJ. ZASADY, PROCEDURY, GŁOSOWANIE	204
1. Wprowadzenie.....	204
2. Tworzenie prawa pierwotnego. Zmiany i modyfikacja traktatów.....	204
2.1. Inicjowanie zmian w prawie pierwotnym.....	205

2.2. Procedury zmiany i modyfikacji traktatów	206
3. Tworzenie prawa pochodnego (wtórnego)	207
3.1. Tworzenie prawa wtórnego w I Filarze UE	208
3.1.1. Procedury prawodawcze	209
3.1.2. Procedura współdecydowania	210
3.1.3. Procedura współpracy	211
3.1.4. Procedura konsultacji	212
3.1.5. Procedura wyrażania zgody	212
3.2. Wydawanie aktów prawodawczych przez Komisję Europejską	213
3.2.1. Traktatowe upoważnienie KE do wydawania aktów prawnych.	213
3.2.2. Delegacja wykonawcza Rady do wydawania aktów prawnych przez Komisję	213
3.2.3. Tryb wydawania aktów prawnych przez Komisję.	214
4. Tworzenie prawa w II i III Filarze UE	215
4.1. Tworzenie prawa w obszarze Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa UE	215
4.2. Tworzenie prawa w obszarze współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych	217
5. Procedury zawierania umów międzynarodowych przez Wspólnotę Europejską	218
5.1. Zawieranie umów międzynarodowych przez Wspólnotę Europejską oraz Europejską Wspólnotę Energii Atomowej	218
5.2. Zawieranie umów międzynarodowych przez Unię Europejską	219
6. Podejmowanie uchwał w Radzie Unii Europejskiej. Ewolucja i rozwój systemu głosów ważonych	220
6.1. Sposoby podejmowania uchwał na podstawie przednijskiego systemu głosów ważonych	220
6.2. Ponicejski system głosów ważonych	221
Pytania kontrolne	225
Literatura	225
12. SYSTEM OCHRONY PRAWNEJ UNII EUROPEJSKIEJ	226
PODSTAWY INSTYTUCJONALNE	226
1. Wprowadzenie	226
2. Prawne i systemowe podstawy wspólnotowego ochrony prawnej w Unii Europejskiej	226
2.1. Uprzywilejowana pozycja sądów wspólnotowych	227
2.2. Kontrola przestrzegania prawa wspólnotowego przez sądy krajowe	228
2.3. Pozasądowa kontrola przestrzegania prawa wspólnotowego	230
3. Właściwości Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji	231
3.1. Właściwości Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości	232
3.2. Właściwości Sądu Pierwszej Instancji	233
3.3. Funkcje sądownictwa wspólnotowego	234
4. Jurysdykcja Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w III Filarze UE	235
5. Skład Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji oraz Izby Sądowych	236
5.1. Składy sędziowskie i tryb powoływania członków	236
5.1.1. Europejski Trybunał Sprawiedliwości	236
5.1.2. Sąd Pierwszej Instancji	237
5.2. Pozycja sędziego i rzeczników generalnych	238
5.3. Zasady orzekania oraz organizacja wewnętrzna i administracja sądów wspólnotowych ...	239
Pytania kontrolne	242
Literatura	242

13. SĄDOWA KONTROLA PRZESTRZEGANIA PRAWA UNII EUROPEJSKIEJ.....	243
1. Wprowadzenie.....	243
2. Postępowania skargowe sporne.....	243
2.1. Skarga o stwierdzenie nieważności aktu prawa wspólnotowego.....	243
2.2. Skarga na bezczynność instytucji wspólnotowej.....	246
2.3. Skarga odszkodowawcza	247
2.4. Skarga o naruszenie obowiązków traktatowych.....	248
3. Postępowania niesporne na wniosek.....	250
3.1. Pytania prejudycjalne w trybie art. 234 TWE	251
3.1.1 Sądy państwa członkowskiego.....	252
3.1.2. Skutki prawne orzeczeń w postępowaniu prejudycjalnym	253
3.2. Pytania prejudycjalne w trybie art. 68 TWE oraz w III Filarze UE.....	254
3.3. Opiniowanie umów międzynarodowych w trybie art. 300 TWE	256
Pytania kontrolne	258
Literatura	258